

КОНЦЕПЦІЯ РЕЦИКЛЮВАННЯ В СТРАТЕГІЇ ЛОГІСТИКИ

© Князевська О.В., 2003

Розглянуто логістику як стратегічний інструмент управління підприємством. Наведено модель логістичного ланцюга, яка містить процеси, що відбуваються всередині підприємства і поза його межами. Вказано роль та можливості логістики у координуванні та удосконаленні процесів рециклювання та утилізації.

Logistics as a strategic instrument of enterprise management has been considered. A logistics chain model comprising processes which take place within an enterprise and outside is given. The role and possibilities of logistics in coordination and improvement of recycling and utilizing processes is pointed out.

Разом із впровадженням з 1 січня 2001 р. євро, пройдено черговий “кілометровий стовпчик” на шляху до об’єднаної Європи. Для багатьох підприємств це означало, окрім численних шансів, також і гострішу конкуренцію, і подальше підвищення цінового тиску. Відомо, що порівняння пропозицій стає легшим, а окрім відстані, яка поступово втрачає значення, в Європі немає істотних обмежень у товарному обороті. Переважна кількість підприємств, що діють в європейському масштабі, автоматично змушена створювати мережі постачання, що відповідають європейським або світовим стандартам. аналогічні вимоги ставляться і до мереж виробництва і/або дистрибуції. Відстань між виробництвом і споживанням, що збільшується, призводить до того, що зростає європейське і світове переміщення товарів (рис. 1).

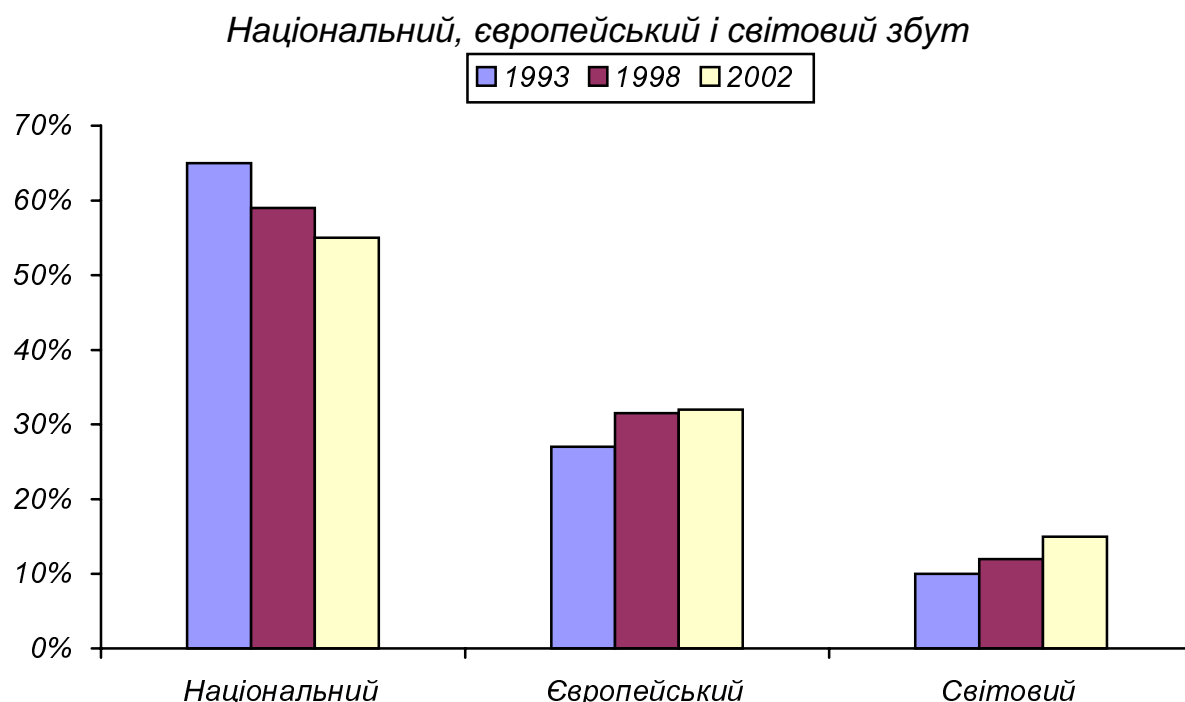

Рис. 1. Тенденції переміщення та збуту продукції підприємствами у динаміці

Також і вимоги ринку зростають дуже істотно. Клієнти, як переробна промисловість, так і індивідуальний споживач висувають все вищі вимоги до своїх постачальників. Склади і буферне складування зникають, поставки безпосередньо до монтажної лінії стають правилом, а кількість специфічних продуктів, зорієнтованих на клієнта, постійно зростає. Спадаюча вірність даній марці, широко використовуваний доступ до інформації, а також зростаючі очікування щодо сервісу доставки все більше впливають на формування позиції індивідуальних споживачів [1].

На підставі вищенаведеного підприємства змушені шукати нові шляхи для збільшення свого потенціалу та можливості для забезпечення ресурсами без додаткового циклу закупівлі ресурсів у зовнішніх постачальників. Одним з важелів, що дає можливість це зробити у даному ракурсі, є логістика та логістичний підхід до діяльності підприємства загалом.

Основним знаком логістики є її постійне перетворення, оскільки у ній відбувається постійна переорієнтація для справного виконання її завдань. Упродовж останніх 30 років, логістика перетворилась з функції, яка сильно концентрувалась на фізичних переміщеннях, пов'язаних з підприємствами, у комплексну концепцію управління, зорієнтовану на виробничі процеси і клієнтів.

Можна стверджувати, що логістиці, як і будь-якій іншій науці, притаманні певні етапи, при яких увага періодично зосереджується на певних аспектах. Так умовно можна виділити періоди, коли увага логістики була спрямована, відповідно, на логістичні витрати (1982 — 1987 рр.), продуктивність (1887 — 1993 рр.), якість і час (1993 — 1998 рр.), управління ланцюгом доставок (1998 р. — до сьогодні.) [1].

Слід зауважити, що логістика стала вирішальним чинником прогресу у функціонуванні підприємств та господарства. Як зазначалось вище у 90-х рр. всередині логістики відбулося перетворення з функціональної орієнтації на орієнтацію на переміщення (процеси), суттю якої є формування і оптимізація процесів. Внаслідок зростаючого застосування процесної орієнтації, логістика динамічно перетворюється в інструмент з функцією, яка координує заходи і служить передовсім створенню продуктивних переміщень матеріалів і товарів. Центр ваги результативності цієї функції міститься у зростаючому значенні координації переміщення інформації. Ліквідація інформаційних дефіцитів всередині процесних ланцюгів сприймається, у зв'язку з розвитком нових інформаційних технологій, як значущий елемент логістики. Для результативного управління і контролю процесів, переміщення потоку товарів повинно підлягати моніторингу так, щоб на його кожному етапі можна було володіти інформацією про фізичний стан процесу, у тому числі про можливість його переривання (відкликання). Тренд функціональної інтеграції, окрім головних процесів, таких як постачання, виробництво і дистрибуція, все інтенсивніше включається у планування і координацію потоків матеріалів, товарів інформації, сфери розвитку і утилізації.

Процесно зорієнтоване і комплексне логістичне мислення сприяє оптимізації управління в усіх ланках і усьому процесному ланцюзі. Отже, підприємство сприймається і трактується не як сума поодиноких часткових функцій, а як сукупна система взаємно пов'язаних процесних ланцюгів. У межах управління процесними ланцюгами, особливе і зростаюче значення полягає в часі, як істотному факторі конкуренції. Зростаючі очікування стосовно швидкості і еластичності роблять час критичним фактором у логістичних системах, передовсім по відношенню до бажаного скорочення часів перебігу, доставки і реакції.

Провідні підприємства сьогодні сягають далеко поза межі власного господарства і у власні інтереси й, з погляду значення на логістичному рівні, кооперують з партнерами з метою оптимізації цілого логістичного ланцюга від постачальника до кінцевого клієнта. Нові логістичні концепції, як управління ланцюгами поставок (*Supply Chain Management* — SCM) і послідовне провадження ECR (*Efficient Consumer Response*), є уособленням цих починань. Основним положенням цих концепцій є орієнтація на клієнта, оскільки це саме він впливає своїми очікуваннями на продукт і на пов'язану з його доставкою необхідну справність всього логістичного ланцюга. Через розширення горизонту бачення проблеми, від продуктивного керування переміщенням товарів до цілісної, зорієнтованої на клієнта оптимізації управління ланцюгом поставок, логістика стала стратегічним інструментом управління підприємством, філософією управління і вирішальним конкурентним чинником.

В аналізі трендів і стратегій логістики у державному, міжнародному масштабі або в окремих відділах господарства пробують відповісти на такі запитання:

- яку вартість діяльності має логістика?
- що робить логістика?
- яким є її потенціал зниження витрат?
- якими є слабкі місця і її потенціал для покращень?
- які нові технології, концепції і положення будуть розвиватися і застосовуватися у сфері логістики?

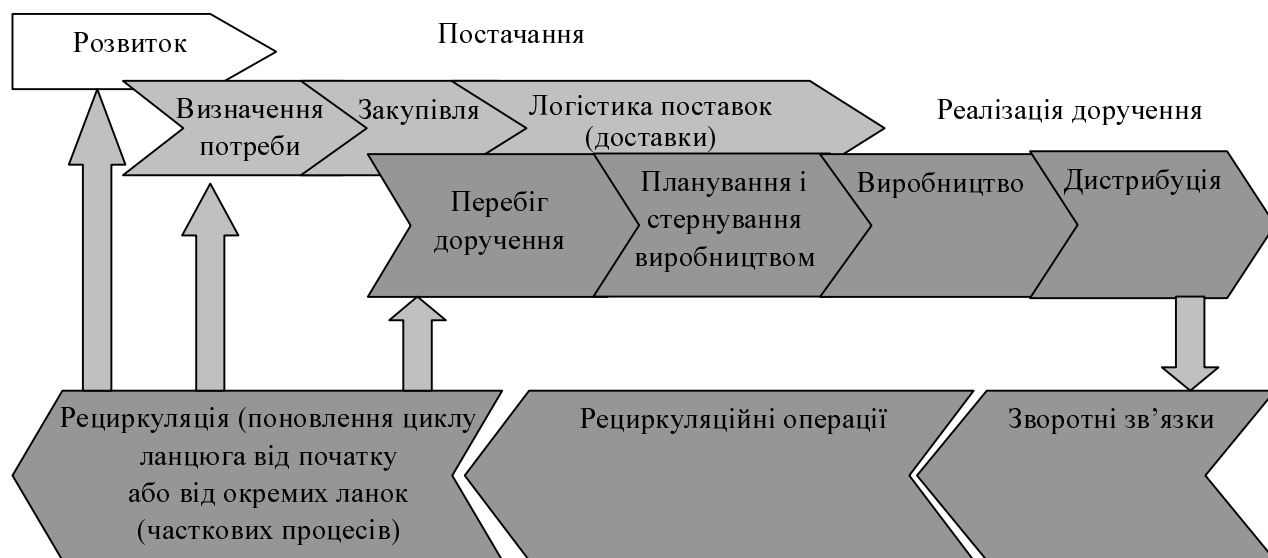

Рис. 2. Модель логістичного ланцюга, яка містить процеси, що відбуваються всередині підприємства і понад ним [3]

У структурі моделі логістичного ланцюга можна вирізнити чотири ідеальні типи внутрішньопідприємницьких і понадпідприємницьких (у тому числі часткових взаємно пов'язаних і таких, що відбуваються послідовно) процесних ланцюгів, а саме: розвитку, постачання, реалізації доручення і утилізації (докладніше — позбування післявиробничих залишків). Зв'язування цих процесних ланцюгів називається процесним обігом (рис. 2). Включення позбування (утилізації) уможливорює зворотне управління потоками інформації і товарів у виробничому процесі. Для торговельних підприємств без власного виробництва,

процесний ланцюг реалізації доручення обмежується дистрибуцією. У підприємствах послуг перебіг доручення містить у виконанні завдання і дистрибуції [2].

Виникає питання структуризації часткового процесу і понятійного діапазону Entsorgung. У процесі виробництва це поняття відповідає процедурам, які є зворотними до постачання (Versorgung). З цього погляду німецька мова є більш точним, ніж прецизійність перекладу цього поняття в українській мові. З часткового процесу логістичного ланцюга (рис. 2) безпосередньо видно, що Entsorgung (тобто обертання процесу постачання = Versorgung після виконання операцій виробництва і дистрибуції, Entsorgung = утилізація), це:

- власне ініціація зворотного рециркуляційного зв'язку, операційні процедури, які проводяться перед поновленням циклу/процесу виробництва, до яких може належати не лише утилізація, як господарське споживання відходів і після виробничих залишків, а й також і будь-які інші рішення у сфері підготовки до рециркуляції у логістичному ланцюзі;
- підготовка рециркуляції всього логістичного ланцюга від початку або від його окремих ланок/часткових процесів.

В оцінці ефективності застосування логістики в обслуговуванні виробництва торгівлі та послуг істотними є два міркування:

- застосування сучасних логістичних концепцій дозволяє надалі знижувати логістичні витрати незважаючи на постійне зростаюче поле завдань;
- зростаюча інтеграція компетентних надавачів логістичних послуг збільшує результативність логістичних процесів і підтримує зниження витрат [3].

На теперішній час частка витрат логістики у повних витратах трьох галузей господарства становить 15,2 % з порівняно до прогнозованої тенденції зниження до 14,8 % у 2005 році. Частка витрат зовнішніх (сторонніх) послуг у загальних витратах логістики становить сукупно в цих відділах 28,1 %, при тенденції до зростання, що можна сприймати як наслідок/результат щораз частішого доручення логістичних завдань спеціалізованим зовнішнім організаціям (табл. 1).

Таблиця 1

Частка витрат логістики у витратах діяльності окремих галузей.

Галузі	Витрати логістики у повних витратах		
	Загалом		Частка зовнішніх (сторонніх) послуг На теперішній час
	На теперішній час	2005 р.	
	%		
Промисловість	12,8	11,2	31,1
Торгівля	22,1	21,3	22,7
Послуги	15,6	18,2	24,9
Разом	15,2	14,8	28,1

Джерело: Trends und Strategien in der Logistik 2000+, s.13.

Цікавим є розподіл витрат логістики на окремі процеси логістичного ланцюга, а також частки в них зовнішніх операторів. Найбільша частка цих останніх виступає у процесах постачання і рециркуляції (табл. 2).

**Частка витрат логістики у витратах діяльності окремих галузей
у розподілі на окремі процеси**

Галузь	Витрати логістики у повних витратах					
	Розвитку		Постачання		Рециркуляційного зв'язку	
	загалом	частка зовнішніх послуг	загалом	частка зовнішніх послуг	загалом	частка зовнішніх послуг
	%					
Промисловість	3,2	7,4	7,8	13,5	1,4	53,5
Торгівля	0,4	3,3	15,4	50,3	2,0	30,7
Послуги			6,2	17,6	2,0	66,2
Разом	2,5	6,3	14,2	24,6	1,7	52,1

Динамічний розвиток галузі логістичних послуг і пов'язаний з цим розвиток корисних з погляду витрат і високої якості логістичних моделей, уможлиблює реалізацію все більш справного перебігу логістичних процесів. Передача логістичних операцій зовнішнім надавачам послуг створює багатьом підприємствам шанс користування їх спеціалізованим ноу-хау. Результатом доручення цих завдань стає, отже, значне зростання частки зовнішніх логістичних витрат у сумі витрат логістики.

1. Hans-Christian Pfahl, Stephan Mayer. *Trendy i strategie w logistyce europejskiej (cz1): Logistyka 5/99*. 2. Bernard Reczynski. *Trendy i strategie w logistyce 2000+(Cz1). Logistyka 6/200*. 3. Hans-Christian Pfahl, Stephan Mayer. *Trendy i strategie w logistyce europejskiej (cz2): Logistyka 6/99*. 4. *Trends und Strategien in der Logistik 2000+*, s. 7.

УДК 658.8

О.В. Ковальчук

Луцький державний технічний університет

**РОЛЬ МАРКЕТИНГУ
У ДІЯЛЬНОСТІ ЦУКРОВИХ ЗАВОДІВ УКРАЇНИ**

© Ковальчук О.В., 2003

Розглянуті проблеми становлення маркетингу на вітчизняних цукрових заводах. Досліджуються основні напрями застосування концепції соціально-етичного маркетингу на даних підприємствах.

Problems of the becoming of the marketing at the home sugarhouses are considered. The main directions of application of conception of the socio-ethical marketing on these enterprises are investigated.

Цукрова промисловість є однією з найважливіших галузей харчової промисловості України. З нею тісно пов'язана діяльність кондитерської, хлібопекарської, спиртової та інших підприємств харчової, а також машинобудівної і хімічної промисловостей та енергетичного комплексу. Ця галузь забезпечує роботою значну кількість громадян, що має